

ביקורת על הסרט 'בחשכת הגלים'¹ המתאר את מסע אוניית המעפילים 'התקווה'

מאת יהודה בן-צור

"הצדעה ללוחמי המחתרות" מכריז הדף שחולק לקהל הצופים בעת הקרנת הסרט - המתימר להיות תיעודי - של אלן רוזנטל, על סיפורה של אוניית המעפילים 'התקווה', בהתבססות על הספר 'הצי הסודי של היהודים' מאת מורי גרינפילד.

האומנם הצדעה? כתיבת ספר/סרט תיעודיים על אחת מאוניות ההעפלה מבלי להקצות לפחות מינימום 2-3 דקות/דפים לתאור הגופים שארגנו את מפעל ההעפלה - שבין היתר גם רכשו את 10 האוניות שהגיעו מארה"ב והיו אחראיים לאיושן, הכנתן, ציודן והפעלתן – הינה, לעניות דעתי, חטא היסטורי. כוונתי כמובן להתעלמות התמוהה מארגון 'ההגנה' ו'המוסד' לעליה ב'. שלא לדבר על אי איזכור השם פלי"ם, הארגון שחבריו (אותם מכנה מורי "נערי ה"ש-שו" בספרו) הפליגו באותן האוניות עם המתנדבים האמריקנים והיו מפקדי המסע.

מקובלת עלי ההצהרה שכוונת הספר והסרט להבליט ולהדגיש את חלקם של המתנדבים הצעירים היהודים האמריקנים בהעפלה שלאחר מלה"ע ה-11, אך מכאן ועד לקביעה בספרו של **מורי** כי: "סיפורם של המתנדבים האמריקנים... נמוג כלא היה... יותר מ-32,000 פליטים... הגיעו על סיפון של ספינות שנרכשו בארה"ב... מתנדבים אמריקניים איישו אותן... העובדה הזו לא הועלתה על הכתב אף לא בספר אחד מספרי ההיסטוריה", ארוכה הדרך כמרחק בין בלטימור לחיפה.

האומנם לא נכתב? רק, לדוגמא, ציטוט מספרה של ההיסטוריונית אביבה חלמיש, 'אקסודוס – הסיפור האמיתי' פרק ב' – "היאנקים באים"²: "מכלל כ-70,000 המעפילים שהפליגו באוניות 'המוסד' [לעליה ב'] ... כ-30,000 עשו דרכם... ב-9 אוניות שנקנו בארה"ב ושרתו עליהן צוות יהודים אמריקנים. גם האוניה 'בן הכט', שאורגנה ע"י הקבוצה הרוויזיוניסטית... מוצאה מארה"ב...".

ואם לא די בהרגשת הקיפוח של מורי, באה הכתבה בעיתון 'ידיעות אחרונות' ב-13.10.2009³ ממנה עולה כי הסיפור נמוג משום "שהיה כאן מאבק פוליטי בין קבוצות שונות וכל קבוצה לקחה את הקרדיט לעצמה, אז אנחנו [האמריקנים] נשארנו בחוץ... בספרים לא הזכירו אותנו אפילו כהערת שוליים...".

טענה טובה ע"מ לעורר עניין ולמשוך תשומת לב, אך לא צריך להרחיק לכת מאתר זה - אתר הפלי"ם וההעפלה – כדי להפריכה. מראשית דרכו, זמן רב לפני פרסום הכתבה בעיתון, האתר מקדיש מקום של כבוד לאנשי המח"ל בהעפלה, הכולל את רשימת כל המתנדבים, הסיפורים האישיים של לא מעטים מהם, והנצחת חללי מח"ל- עליה ב' (שאגב, מונצחים גם באתר הפלמ"ח).

¹ שם הסרט באנגלית: Waves of Freedom

² הוצאת העמותה לחקר מערכות ההעפלה ע"ש שאול אביגור... 'עם עובד', 1990, עמ' 25.

³ יונתן גור, 24 שעות / ידיעות אחרונות, 'עשו עלייה' עמ' 2-3.

למען האמת ההיסטורית, כדאי גם לדעת שמי שהיה אחראי לרכישת האוניות בארה"ב היה דני-זאב שינד, נציג 'המוסד לעליה ב' (לימים היה מנכ"ל 'צים' ומשרד התחבורה). הוא השכיל להיעזר בבעלי מקצוע יהודיים בארה"ב, ויד ימינו היה ג'ו בוקסנבוים, ומהר מאד הוא למד להבחין בין Ship to Sheep .

מצ"ב השלט של מפקדת 'ההגנה' בניו-יורק, שהייתה אחראית לאיוש ושיגור האוניות וכן להשבעת המתנדבים כחברי 'ההגנה'.

מהסרט זכורים לי שני קוריוזים: כשהושמע סיפורו של הטבח/האופה הפולני של 'התקווה' הוצגה תמונתו של... הפלימניק אייק (רב החובל של 'אקסודוס 47'), מבלי לציין את שמו. כמו כן הוצגה תמונתו של ברצ'יק-דב מגן על Pan-Crescent. מן הראוי שתוצג גם תמונתו של ישרול'יק רותם, מפקד 'התקווה' <

